

TEMA: O FENOMENU KAZALIŠTA U JASLICAMA (UZ 22. OBLJETNICU POSTOJANJA MALE SCENE)

I bebe vole kazalište

Zagrebačka Mala scena jedino je naše kazalište koje godinama sustavno i neprekidno stvara vrlo uspješne predstave za jednogodišnjake

Katarina Kolega

Koja je dob prikladna za prvo iskustvo kazališta? Godinama su stručnjaci raspravljali o tom pitanju, mijenjajući svoja stajališta i zaključke. U početku se smatralo da djeca do pete godine života ne mogu doživjeti kazališnu predstavu. Nakon iscrpna istraživanja skupine psihologa i pedagoga ta se granica spustila na tri godine, a zahvaljujući redatelju i glumcu Robertu Frabetti i njegovoj sestri Valeriji dokazalo se da za kazališnu umjetnost čovjek nikada nije premlad. Njihovo je kazalište La Baraca – Testoni Ragazzi iz Bologne 1987. prvo uvelo predstave za gledatelje od nulte do treće godine. „Bebe su gledatelji s posebnim ritmom disanja“, ističe u esejima Roberto Frabetti. „To je publika neopterećena konvencijama – ona neće pljeskati ili smijati se na prikladnim mjestima, ali izvođača će iznenaditi tišinom, iznenadnim smijehom, pa čak i mnoštvom poljubaca.“ Svoje kazalište on naziva vizualnim pripovjednim kazalištem jer vizualni podražaji (jasne i dojmive slike) i pripovijedanje u njegovim predstavama imaju najvažniju ulogu. Tajne kazališnoga stvaralaštva za najmlađu publiku Roberto Frabetti počeo je 2000. otkrivati redateljima izvan granica svoje zemlje. Kad su se i drugi umjetnici upustili u tu pustolovinu, različite predstave za jasličku dob mogle su se gledati diljem Europe – plesne i neverbalne predstave te predstave kazališta sjena ili objekata. Zahvaljujući tomu Frabetti je osnovao međunarodni kazališni festival Visioni di futuro, visioni di teatro (Vizije budućnosti, vizije kazališta), na kojemu polovicu programa čine predstave za najmlade. Na tom festivalu često gostuje i naše jedino kazalište koje godinama sustavno i neprekidno stvara vrlo uspješne predstave za jednogodišnjake – kazalište Mala scena iz Zagreba. Na redatelja Ivicu Šimića izravno je utjecao Roberto Frabetti, čija je najpopularnija predstava *Putovanje jednog oblaka* bila poticaj za njegovu prvu predstavu za najmlade – *Priča o oblaku*. „Predstave poput ove“, smatra Šimić, „idealne su za razgovor o kazalištu za djecu jer se djetetu mora pristupiti individualno i upoznati ga sa svijetom oko sebe kako bi se u njemu bolje snalazilo.“

Šimić je, ubrzo nakon *Priče o oblaku*, u suradnji s dramaturginjom Marijanom Nola osmislio autorsku predstavu – *Priču o kotaču*, u kojoj je važnu ulogu imala, uz sugestivno pripovijedanje Vitomire Lončar, likovnost.

Osim pripovjednoga kazališta, za najmanje je Šimić osmislio i neverbalne predstave, od kojih je najuspješnija *Padobranci (ili o umjetnosti padanja)*. Nakon što je predstava proputovala gotovo cijeli svijet (i još je na putu), *Padobranci* su postali kruna dvadesetdvostručnoga stvaralaštva Male scene. Na repertoaru za najmlađu publiku slijedila je *Priča o svjetlu* istoga redatelja.

Do ove godine, osim Ivica Šimića, nitko nije režirao takve predstave, zato je ugodno iznenađenje najnovija predstava Male scene, premijerno izvedena početkom studenog, *Priča o vodi*, koju autorski potpisuje glumica i plesačica Jelena Vukmirica.

Voda je neiscrpno nadahnuće umjetnicima koji stvaraju predstave za jasličku dob što i ne iznenađuje osobito jer je voda prvi element s kojim se dijete susreće još u majčinoj utrobi. Voda nas svakodnevno okružuje u mnoštvu oblika, a njezina tekstura i prozirnost idealni su za kreativno oblikovanje. Prva predstava Roberta Frabettija, koju smo u Hrvatskoj imali prilike dva puta gledati (u Zagrebu i Čakovcu), zvala se *Boje vode*, a temi vode vraćao se i u idućim projek-

Vitomira Lončar u *Priči o kotaču*

Jelena Vukmirica u prizoru iz predstave

Ivica Šimić u *Priči o oblaku*

tima. Predstavu o vodi *Trommeltropfen* izvodila je i umjetnička ravnateljica kazališta Helios Barbara Kölling, koja je kazalište u jaslicama 2002. osnovala u njemačkom gradu Hammu. Prema njezinu mišljenju kazalište za tu publiku mora stimulirati osjetila: „U trenutku kad djeca osjete kapljice na svojoj koži, glumac je uspio privući njihovu pozornost.“

Voda je bila nadahnuće i francuskoj glumici i redateljici Brigitti Maisonneuve iz kazališta Athenor za predstavu *Calins*, u kojoj je, odjevena u bijelo, različite predmete uranjala u prozirnu posudu napunjenu vodom. Slična posuda dominirala je i pozornicom Male scene u *Priči o vodi*. Priča počinje igrom izvođačice (Jelene Vukmirica, u alternaciji Marko Maković) s ledom koji završi u prozirnoj posudi punoj vode. Posuda s vodom zatim postaje poligon za igru – za stvaranje valova, mjehurića,

za prskanje, za smijeh. Osim krutog i tekućeg, voda se prikazuje i u plinovitom stanju s pomoću kuhala za vodu. Voda postaje i kapljica kiše i vodoskok i more. Voda je, za redateljicu Jelenu Vukmirica, element koji pruža mnoštvo asocijacija, a samim time i bezbroj mogućnosti za maštovitu i zabavnu igru te umjetničku kreaciju. Predstavu je dramaturški vrlo pomno i točno odmjerila, vodeći računa o dječjoj pozornosti, pa najdulji prizor u toj polusatnoj predstavi traje otprilike dvije minute. Svaki *pothvat* s vodom Jelena Vukmirica izvodi poput djeteta koje s uzbuđenjem, čuđenjem, iznenađenjem otkriva svijet.

„Da bi se održala pažnja jednogodišnjega djeteta“, smatra Frabetti, „mora se pripovijedati vrlo strastveno. Glumac mora istovremeno kontrolirati situaciju i primati i davati osjećaje, u isto vrijeme mora govoriti i slušati i između svega toga pronaći ravnotežu. Osim toga, mora pronaći temeljne geste, znakove i zvukove s pomoću kojih će postići komunikaciju sa svojom publikom.“ Jelena Vukmirica vrlo je topla i duhovito govorila i pjevala jezikom beba, kombinirajući zvukove i slogove što vrlo lako ostaju u pamćenju. Čestim pogledima u publiku, čistom gestikulacijom ruku i lica, jasnim pokretima tijela ostvarila je izvrsnu komunikaciju s publikom i vrlo sugestivno ispričala naizgled jednostavnu, a zapravo umjetnički vrlo promišljenu i dojmivu priču. U toj jednostavnosti, iza koje se skrivaju sve bitne stvari – životne i umjetničke, leži tajna uspjeha kazališta u jaslicama. Poput *Priče o vodi* to su optimistične predstave, pune vedrine i umjetničkoga zanosa, čiji redatelji vole svoju publiku, ali joj se ne dodvoravaju istrošenim gegovima i lošim humorom. Oni je zavode maštom, kao što su i sami zavedeni stvaranjem. Upravo zato u njima uživaju i odrasli.

Djecu privlače čudima, a nas odrasle podsjećaju da su čuda svuda oko nas – samo moramo otključati srca i maštu kako bismo ih ponovno, poput dječice, jasno vidjeli.